

УДК 378.011.3-051:8]:373.5.035:172.12

DOI:

*Ілля Волик, аспірант кафедри загальної педагогіки та андрагогіки освіти
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*
**Валентина Цина, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки освіти
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка**

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ- ФІЛОЛОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто чинники формування громадянської відповідальності учнівської молоді. Виявлено пізнавально-інтелектуальний, мотиваційно-емоційний, поведінково-вольовий та духовно-моральний критерії та рівні її сформованості. Проведено аналіз педагогічного і психологічного підходів до підготовки майбутніх учителів до формування громадянської відповідальності учнів. Обґрунтовано шляхи пояснення та прогнозування теоретичних основ формування громадянської відповідальності за структурними концепціями розвитку громадянської зрілості особистості.

Ключові слова: підготовка; учителі-філологи; громадянська відповідальність; учні; основна школа.
Літ. 15.

*Ілля Волик, Postgraduate Student of the General Pedagogy and Andragogy Department,
Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University*
**Valentina Tsyna, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor, Professor of the
General Pedagogy and Andragogy Department,
Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University**

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL FUNDAMENTALS OF PREPARATION OF FUTURE TEACHERS-PHILOLOGISTS FOR THE FORMATION OF CIVIL RESPONSIBILITY OF STUDENT STUDENTS

The article considers the factors of formation of civic responsibility of student youth: the mental experience of the people, the position of educators, social and communicative, social and civic activity of the individual. Cognitive-intellectual, motivational-emotional, behavioral-volitional and spiritual-moral criteria and levels of its formation are revealed. Training of pedagogical workers for the dissemination of civic values is defined as the highest stage of formation of civic responsibility. The analysis of pedagogical (purposeful education and design of personality) and psychological (identification and development of personal and professional qualities) approaches to the training of future teachers for the formation of civic responsibility of students. The success of students' acquisition of civic competencies and skills is due to the training of teachers to use civic education technologies in the fields of formal, informal and non-formal education. It is proved that the formation of civic competence of student youth requires the development of ways to manage its civic socialization, training of teachers for civic education, development and implementation of civic competence of students. Ways to explain and predict the theoretical foundations of civic responsibility according to structural concepts of civic maturity: personality psychodynamic theory of personality S. Freud, humanistic theory of personality theory A. Maslow and phenomenological direction of personality theory K. Rogers. Methodological principles of proven concepts of civic maturity of the individual guarantee the achievement of positive educational results in pedagogical technologies of training future teachers of philology to form in students of secondary school of civic responsibility, which are considered as projects of educational systems.

Keywords: preparation; teachers of philology; civil liability; pupils; primary school.

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних напрямів державної політики щодо розвитку сучасної освіти є формування загальнолюдських і національних цінностей. Держава забезпечує виховання особистості із демократичним світоглядом, здатної дотримуватися громадянських свобод і прав, ставитися з повагою до культури і

традицій, мови спілкування, віросповідання народів світу.

Зв'язок проблеми з важливими практичними завданнями. Водночас результати, проведеного у 2018 р. соціологічного дослідження за українсько-швейцарським проектом "Розвиток громадянських компетентностей в Україні" (DOCCU), показали, що третина вчителів-предметників не здійснюють

громадянську освіту в ході навчально-освітнього процесу і лише четверта частина всіх опитаних педагогів усвідомлюють сутність поняття “громадянськості” як розуміння громадянами своїх прав і свобод у суспільстві та державі. Труднощі впровадження громадянської освіти в закладах освіти зумовлені відсутністю складових громадянської компетентності у навчальних та освітніх програмах навчальних предметів.

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Актуальність проблеми громадянської відповідальності учнівської молоді визначається гуманізацією та демократизацією суспільного життя в Україні. На її розв’язання спрямовані розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні” [10], “Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності” [5] та проєкт Стратегії розвитку громадянської освіти на період до 2030 р. [13].

Питанням формування громадянської відповідальності учнівської молоді присвячені дослідження М. Боришевського, І. Голіної, Л. Кияшко, І. Кочарян, А. Маслоу, М. Муздибаєва, Т. Пантюк, М. Савчина, Л. Снігур, В. Сухомлинського, З. Фройда, Е. Фромма, О. Фурман та ін. Обґрунтуванню особливостей підготовки майбутніх учителів до формування громадянської відповідальності учнів здійснено в наукових публікаціях Є. Ільїна, А. Макаренка, Н. Огренич, Павлик, В. Цини та ін.

Виокремлення з проблеми досліджуваної частини. У проблемі розкриття психолого-педагогічних основ підготовки майбутніх учителів-філологів до формування громадянської відповідальності учнів основної школи ми виокремлюємо досліджувану нами частину, що виявляє критерії та рівні просуспільної активності особистості, обґрунтування особливостей психологічного та педагогічного підходів до професійної підготовки майбутніх учителів, розкриття засад цього процесу за чинними структурними концепціями розвитку громадянської зрілості особистості.

Актуальність досліджуваної частини. Започатковане МОН України реформування загальної середньої освіти передбачає оновлення змісту навчальних програм шкільних предметів учнів 5–9-х класів на підставі чинного Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [3], за яким здійснюється поетапний перехід до принципів демократизації навчання, закладеними в концепції НУШ [7]. Зазначена концепція передбачає оновлення підходів до змісту предметного шкільного навчання, орієнтуючи його результати не на просту передачу

знань, а на формування в учнів ключових надпредметних компетентностей. Для цього з 2017 р. в оновлених навчальних програмах всіх шкільних предметів, у тому числі і освітньої галузі “Мова і література”, виділено низку змістових ліній, серед яких є і “громадянська відповідальність”, яка зорієнтована на виховання відповідальних громадян, здатних до критичного мислення, поваги прав людини, розуміння власної відповідальності за долю свого народу і своєї країни, усвідомлення необхідності особистої громадянської участі у розв’язанні життєво-важливих проблем місцевих громад. Все це робить актуальним питання підготовки майбутніх учителів філології до формування громадянської відповідальності учнів основної школи.

Метою статті є аналіз психолого-педагогічних основ підготовки майбутніх учителів-філологів до формування громадянської відповідальності учнів основної школи

Виклад основного матеріалу дослідження.

Як показують дослідження М. Боришевського [1] та Л. Снігур [12], формування громадянської відповідальності учнівської молоді визначається ментальним досвідом народу, позицією вихователів за наслідками пізнавально-практичної діяльності особи у соціальному оточенні. Саме через систему сформованих ставлень громадян до держави і суспільства, громадянських норм і цінностей, на думку І. Голіної та Л. Кияшко [2, 55], виявляється громадянська відповідальність людини, її громадянська позиція. Остання є результатом соціально-комунікативної, просуспільної та громадсько-корисної активності особистості.

Сформованість громадянської відповідальності як узагальненої особистісної риси сприяє внутрішньому особистісному зростанню, творенню людиною долі своєї країни та власної долі. Згідно з концепціями формування громадянської відповідальності М. Боришевського, І. Голіної, Л. Кияшко, І. Кочарян, М. Муздибаєва, Т. Пантюк, М. Савчина, Л. Снігур, В. Сухомлинського, Е. Фромма, О. Фурман та ін., рівні її сформованості нами визначаються за чотирима критеріями, якими характеризується ступінь просуспільної активності особистості у виявленні компонентів громадянської відповідальності: пізнавально-інтелектуальний, мотиваційно-емоційний, поведінково-вольовий та духовно-моральний критерії.

Пізнавально-інтелектуальний критерій вияву громадянської відповідальності характеризує освітньо-інтелектуальну активність особистості шляхом розуміння, констатує М. Савчин [11, 26], сутності поняття “відповідальність”.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Мотиваційно-емоційний критерій проявляється у почуттєвих станах, переживаннях, які виникають внаслідок певного ставлення особистості до прийнятих суспільством норм і правил, що стимулює вияви особистісних мотивів щодо реалізації задумів.

Поведінково-вольовий критерій визначає вияви практичної відповідально-громадянської активності, зовнішні прояви ставлення людини до виконання обов'язків, завдань, вимог. Вольова регуляція поведінки особистості визначається, за Є. Ільїним [4], як вибір способів подолання зовнішніх і внутрішніх життєвих перешкод та труднощів.

Духовно-моральний критерій як прояв найвищої стадії сформованості громадянської відповідальності характеризується здатністю особистості до самоусвідомлення себе як людини, готової до розповсюдження громадянських цінностей.

Підготовка педагогічних працівників до розповсюдження громадянських цінностей в освітньому просторі ЗЗСО повинна досягати цієї найвищої стадії сформованості громадянської відповідальності саме за духовно-моральним критерієм. У результаті такої самоактуалізації в особистості педагога формується моральна здібність, принципи, пов'язані з певними духовними ідеалами, ціннісними ставленнями та переконаннями [9, 23]. Зазначені духовні новоутворення, завдяки процесу громадянського виховання, об'єктивуються, за Н. Огренич [8, 123], у поведінці, моральних відносинах, вчинках, закріплюються у звичаях, суттєво впливаючи на суспільні відносини.

Отже, рівні сформованості громадянської відповідальності як особистісної якості визначаються нами за чотирма критеріями, якими характеризується ступінь просуспільної активності людини у виявленні її складових компонентів, що взаємопов'язані та надають стійкості її поведінки, не зводячи її до зовнішнього обов'язку.

Обґрунтування завдань і особливостей професійної підготовки майбутніх учителів до формування громадянської відповідальності учнів основної школи нами здійснено за педагогічним та психологічним підходами. Психологічна складова дослідження включає процес і результати підготовки майбутніх учителів-філологів до формування в учнів громадянської відповідальності, виявлення та розвиток їхніх особистісно-професійних якостей в умовах психолого-педагогічної та фахової підготовки.

Педагогічний підхід до підготовки майбутніх

учителів-філологів до формування в учнів основної школи громадянської відповідальності полягає у цілеспрямованому вихованні, яке полягає, за словами А. Макаренка [6], у проектуванні особистості. Згідно з цим підходом, обґрунтування завдань і технологій формування готовності майбутніх учителів до формування в учнів громадянської відповідальності включає визначення особистісно-професійних якостей, необхідних для досягнення визначених державними освітніми стандартами вимог до сформованості в учнів відповідальності цього виду. Обґрунтування педагогічних технологій, за педагогічним підходом, визначає концептуальні засади, зміст, методи і форми організації формування у майбутніх учителів особистісно-професійних якостей, потрібних для виховання в учнів громадянської відповідальності.

Різноманітність педагогічного та психологічного підходів до підготовки майбутніх учителів до формування громадянської відповідальності учнів основної школи не суперечить їхній нерозривній єдності.

Перед педагогічними працівниками, які здійснюють громадянську освіту, Концепція розвитку громадянської освіти в Україні ставить завдання щодо оволодіння громадянськими компетентностями та вміннями з формування компетентностей цього виду у громадян. Для досягнення цих завдань передбачено здійснення теоретичної і практичної підготовки педагогічних працівників до громадянської освіти у сферах формальної, інформальної та неформальної освіти, розробки нових виховних моделей, впровадження зарубіжних і вітчизняних технологій громадянської освіти й методик оцінювання її ефективності.

Формування громадянської компетентності учнівської молоді потребує розробки способів управління її громадянською соціалізацією в закладах загальної середньої освіти, підготовки педагогічних працівників до здійснення громадянської освіти, розвитку і реалізації громадянської компетентності учнів, що стане показником розвитку та цивілізованості нашого суспільства.

Результати напрацювань сучасних досліджень виступають психолого-педагогічною основою для розробки цілісного підходу до формування громадянської відповідальності учнівської молоді, визначаючи цей понятійний конструкт як інтеграцію ряду компонентів, на формування яких спрямовується освітній процес.

Формування громадянської зрілості обумовлюється системою пояснювально-прогнозуючих принципів,

побудов та принципів, які укладаються у певні концептуальні положення. Прогнозування та пояснення особливостей формування громадянської зрілості особистості знаходимо у розроблених у світовій персонології структурних концепціях розвитку особистості: за психодинамічною теорією особистості З. Фрейда, гуманістичним напрямом теорії особистості А. Маслоу та феноменологічним напрямом теорії особистості К. Роджерса [14].

Важливість проведеного нами концептуального дослідження зумовлена необхідністю прогнозування та пояснення теоретичних засад формування громадянської відповідальності учнів ЗЗСО за розробленими структурними концепціями розвитку зрілості особистості.

Вивчення змісту концепцій розвитку зрілості особистості з точки зору їхньої придатності для прогнозування та пояснення шляхів формування в учнів складових громадянської відповідальності дало нам змогу отримати ряд концептуально-значущих висновків:

1. Згідно з психодинамічною теорією особистості З. Фрейда, громадянська зрілість людини визначається готовністю до контролю ситуацій суспільного життя, здатністю усвідомлювати мотиви своєї поведінки та її спрямування за просупільними діями. Формування громадянської відповідальності, за цією теорією, можна ефективно здійснювати засобами впливу на особистість освітнього простору загальноосвітньої школи.

2. Згідно з гуманістичним напрямом в теорії особистості А. Маслоу, проявом її громадянської зрілості виступає опанування досвідом взаємоповаги і поваги, визнання та довіри, особистісний рух до самоактуалізаційних потреб щодо становлення людини такою, якою вона здатна стати за сприятливих умов захищеності та безпеки та може собі дозволити особистісно-громадянське зростання, не побоюючись помилок та рішуче відкидаючи старі звички. Зміни освітнього простору згідно потреб та виявів лідерських позицій учнів, сконцентрованість на надособистісних проблемах, які є вищим за безпосередні проблеми особистості учня, обумовлює, згідно гуманістичного напрямку в теорії особистості, активне включення учнівської молоді до трансформації освітнього простору загальноосвітньої школи. Реалізація цього концептуального підходу потребує від педагога усвідомлення власної компетентної діяльності з формування громадянської зрілості та відповідальності учнів призначенням своєї життєдіяльності.

3. Відповідно до феноменологічного підходу до розвитку особистості К. Роджерса, громадянську зрілість особистості визначають ступінь прийняття людиною себе та інших, якими вони є, згідно з ідеальним та реальним "Я" особистості, переживання почуттів цінності, прийняття та поваги, якими обумовлюється повноцінне особистісне функціонування з самореалізації власного потенціалу нахилів та здібностей на шляху самопізнання сфери індивідуальних переживань.

Підготовка майбутніх учителів-філологів до формування громадянської відповідальності учнів визначається обґрунтованим вибором, за розглянутими вище структурними концепціями розвитку громадянської зрілості особистості, педагогічних технологій, які мають певні межі ефективності під час використання у змінювано-нестабільних умовах професійної підготовки [15, 21]. Педагогічні технології підготовки майбутніх учителів-філологів до формування в учнів загальноосвітньої школи громадянської відповідальності розглядаються нами як проекти навчально-виховних систем, які ґрунтуються на методологічних засадах перевірені практикою концепцій громадянської зрілості особистості та гарантують досягнення позитивних освітніх результатів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Маючи широкі варіативності у використанні, педагогічними технологіями підготовки майбутніх учителів-філологів до формування в учнів загальноосвітньої школи громадянської відповідальності можуть доцільно, згідно з вимогами педагогічних ситуацій, що склалися, застосовуватися різні структурні концепції розвитку особистісної, у тому числі і громадянської, зрілості. Цим обумовлюється специфічна спрямованість кожної педагогічної технології на формування окремих складових готовності майбутніх учителів-філологів до формування в учнів певних компонентів громадянської відповідальності, впливаючи, певною мірою, й на формування інших її складових.

Поставлені та розв'язані у процесі дослідження завдання визначають подальшу перспективу наукових розробок у напрямі проблеми підготовки майбутніх учителів-філологів до формування в учнів загальноосвітніх шкіл громадянської відповідальності за допомогою низки педагогічних технологій становлення природності, терпимості, простоти та безпосередності, формування здатності до адаптації з метою уникнення негативних зовнішніх впливів соціуму.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

ЛІТЕРАТУРА

1. Боришевський М. Й., Яблонська Т. М., Антоненко В. В. Розвиток громадянської спрямованості особистості. / за загальною редакцією М. Й. Боришевського. Київ, 2007. 186 с.

2. Голіна І. В., Кияшко Л. О. Місце громадянської активності у процесі формування особистості як суб'єкта політичного життя. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія: Психологія. Харків, 2007. Вип. 38. № 771. С. 54–58.

3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти / Постанова Кабінету міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. URL: <http://zakon2/rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF> (дата звернення: 10.11.2021).

4. Ильин Е. Мотивация и мотивы: учебное пособие. Санкт-Петербург, 2011. 512 с.

5. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (проект). URL: <https://osvita.khpg.org/index.php?id=976002302> (дата звернення 02.11.2021).

6. Макаренко А. С. Методика виховної роботи. Київ, 1990. 336 с.

7. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola_compressed.pdf (дата звернення 08.11.2021).

8. Огренич Н. М. Педагогічні умови формування соціальної відповідальності учнів шкіл-інтернатів для дітей-сиріт. Миколаїв, 2005. 144 с.

9. Павлик Н. Сутність і методи духовно-моральної самоактуалізації майбутнього педагога: метод. рек. Київ, 2013. 48 с.

10. Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні. Розпорядження Кабінету міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80> (дата звернення: 07.11.2021).

11. Савчин М. В. Психологія відповідальності поведінки. Київ, 1996. 130 с.

12. Снігур Л. А. Психологія становлення громадянської особистості: автореф. дис. ...докт. психол. наук: 19.00.07. Київ, 2005. 32 с.

13. Стратегія розвитку громадянської освіти на період до 2030 року (проект). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-strategiyi-rozvitku-gromadyanskoyi-osviti-na-period-do-2030-roku-ta-plan-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi> (дата звернення: 07.11.2021).

14. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. Санкт-Петербург, 2007. 607 с.

15. Цина А. Ю. Сутність та структура особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування. *Молодь і ринок*. Щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич, 2021. № 7–8 (193–194) липень–серпень. С. 18–23.

REFERENCES

1. Boryshevskyy, M. Y. Yablonska, T. M. & Antonenko, V. V.

(2007). *Rozvytok hromadyanskoyi spryamovanosti osobystosti* [Development of civic orientation of the individual]. Kyiv, 186 p. [in Ukrainian].

2. Holina, I. V. & Kyyashko, L. O. (2007). *Mistse hromadyanskoyi aktyvnosti u protsesi formuvannya osobystosti yak sub'yekta politychnoho zhyttya* [The place of civic activity in the process of forming a person as a subject of political life]. *Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Psychology*. Kharkiv, Vol. 38. No. 771, pp. 54–58. [in Ukrainian].

3. *Derzhavnyy standart bazovoyi i povnoyi zahalnoyi serednoyi osvity* [State standard of basic and complete general secondary education]. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 23, 2011 № 1392. Available at: <http://zakon2/rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF> (Accessed 10 Nov.2021). [in Ukrainian].

4. Ilyin, E. (2011). *Motivatsiya i motivy* [Motivation and motives]. St. Petersburg, 512 p. [in Russian].

5. *Kontseptsiya hromadyanskoho vykhovannya osobystosti v umovakh rozvytku ukrayinskoyi derzhavnosti (proyekt)* [The concept of civic education of the individual in the development of Ukrainian statehood (project)]. Available at: <https://osvita.khpg.org/index.php?id=976002302> (Accessed 2 Nov. 2021). [in Ukrainian].

6. Makarenko, A. S. (1990). *Metodyka vykhovnoyi roboty* [Methods of educational work]. Kyiv, 336 p. [in Ukrainian].

7. *Nova ukrayinska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannya serednoyi shkoly*. 2016 [New Ukrainian school. Conceptual principles of secondary school reform. 2016]. Available at: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola_compressed.pdf (Accessed 8 Nov. 2021). [in Ukrainian].

8. Ogrenich, N. M. (2005). *Pedahohichni umovy formuvannya sotsialnoyi vidpovidalnosti uchniv shkil-internativ dlya ditey-syrit* [Pedagogical conditions for the formation of social responsibility of boarding school students for orphans]. Mykolaiv, 144 p. [in Ukrainian].

9. Pavlik, N. (2013). *Sutnist i metody dukhovno-moralanoyi samoaktualizatsiyi maybutnoho pedahoha: metodychni rekomendatsiyi* [The essence and methods of spiritual and moral self-actualization of the future teacher: guidelines]. Kyiv, 48 p. [in Ukrainian].

10. *Pro skhvalennya Kontseptsiyi rozvytku hromadyanskoyi osvity v Ukrayini. Rozporyadzhennya Kabinetu ministriv Ukrayiny vid 3 zhovtnya 2018 r. № 710-r*. [On approval of the Concept of development of civic education in Ukraine. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of October 3, 2018 № 710-r]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80> (Accessed 7 Nov. 2021) [in Ukrainian].

11. Savchin, M. V. (1996). *Psykhohohiya vidpovidalnoyi povedinky* [Psychology of responsible behavior]. Kyiv, 130 p. [in Ukrainian].

12. Snihur, L. A. (2005). *Psykhohohiya stanovlennya hromadyanskosti osobystosti* [Psychology of personality citizenship]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv, 32 p. [in Ukrainian].

13. *Stratehiya rozvytku hromadyanskoyi osvity na period do 2030 roku (proyekt)* [Strategy for the

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

development of civic education until 2030 (project)]. Available at: <https://mon.gov.ua/en/news/mon-proponuye-dlya-gromadyskogo-obgovorennya-proyekt-strategiyi-rozvitku-gromadyanskoji-osviti-na-period-do-2030-roku-ta-plan-zahodiv-shodo-yiji-realizaciyi> (Accessed 7 Nov. 2021) [in Ukrainian].

14. Kjell, L. & Ziegler, D. (2007). Teorii lichnosti [Theories of personality]. St. Petersburg, 607 p. [in Russian].

15. Tsyna, A. Yu. (2021). Sutnist ta struktura osobystisno oriyentovanoi profesijnoyi pidgotovky maybutnikh fakhivtsiv sfery obsluhovuvannya [The essence and structure of personality-oriented professional training of future service professionals]. "Youth and market". *Monthly scientific-pedagogical journal*. Drohobych, Vol. 7–8 (193–194), pp. 41–46. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.02.2022

УДК 378.014:07

DOI:

Іван Маріонда, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізичного виховання Державного вищого навчального закладу "Ужгородський національний університет"
Едуард Сивохоп, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання Державного вищого навчального закладу "Ужгородський національний університет"
Вікторія Тулайдан, кандидат з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичного виховання Державного вищого навчального закладу "Ужгородський національний університет"

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто теоретичні аспекти адаптації майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності. Проаналізовано проблему підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Обґрунтовано напрями вдосконалення підготовки майбутніх учителів фізичної культури до адаптації професійної діяльності на розвиток професіоналізму, інтеграцією професійних надбань до професійної діяльності. З'ясовано, що у сучасних умовах фізична освіта майбутніх фахівців зорієнтована на підготовку педагогічних кадрів здатних на впровадження європейських освітніх стандартів, на якісну адаптацію до професійної діяльності. Зазначено значимість інтенсифікації освітнього процесу на адаптацію майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності у процесі педагогічної практики.

Ключові слова: фізична культура; фізичний розвиток; професійна підготовка майбутніх учителів фізкультури; професійне становлення; адаптація до професійної діяльності.

Літ. 10.

Ivan Marionda, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor; Head of the Physical Education Department, State Higher Educational Establishmen "Uzhhorod National University"
Eduard Syvokhop, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Physical Education Department, State Higher Educational Establishmen "Uzhhorod National University"
Viktoriya Tulaydan, Ph.D. (Physical Education and Sports), Associate Professor of the Physical Education Department, State Higher Educational Establishmen "Uzhhorod National University"

THEORETICAL ASPECTS OF ADAPTATION OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL CULTURE TO PROFESSIONAL ACTIVITY

The article considers the theoretical aspects of adaptation of future physical education teachers to professional activity. The problem of training future physical education teachers is analyzed. It was found that the urgent issue is the adaptation of future physical education teachers to professional activities that will teach students to maintain and promote health, physical culture and sports activities in accordance with the Law of Ukraine "On Higher Education", National Qualifications Framework, Guidelines for developing standards higher education. The directions of improvement of preparation of future teachers of physical culture for adaptation of professional activity to development of professionalism, integration of professional achievements to professional activity are substantiated. It was found that the preparation of future physical education teachers for professional activities and their adaptation in the process of pedagogical practice is aimed at: acquisition of fundamental and systematic acquisition of sound scientific and practical knowledge and physical development, formation of physical ethics, based on the introduction of innovative tools and methods of physical development of harmonious personality, mastery of erudition and flexible mind to adapt to rapidly changing needs of society, constantly expanding the practical focus on the development of physical abilities, increasing competence for physical excellence and health, mastering modern pedagogical physical self-improvement throughout life. It is determined that in modern conditions